

LÉNÁRT FERENC

A titkosszolgálatok
hatékony feladat-ellátási rendszere,
különös figyelemmel
a gazdasági és pénzügyi válságok kezelésére

Tanulmányomban nem a vitajellegen van a hangsúly, nem egy klasszikus értelemben vett publikációt igyekeztem készíteni, hanem – szem előtt és tiszteltetben tartva a hazai politika és közélet tisztaságát, illetve a titkosszolgálati munka sajátosságait és „inkognitóját” – egy rövid áttekintés erejéig az állami és a magán-titkosszolgálatok hatékony feladat-ellátási rendszerével és azon belül kiemelt figyelemmel a közelmúlt gazdaságiválság-kezelési feladataival foglalkozom.

A kifejtett gondolatokat a titkosszolgálatoknál szükségszerűen, illetve véletlenszerűen felmerülő magasabb szintű reagálási, beavatkozási követelmények és hatékonyságbeli elvárások újragondolása, illetve a gazdasági környezetünk instabilitása, az időközben jelentkező politikai válságesemények teszik különösen időszzerűvé.

A titkosszolgálatok szerepe

Európának, de a világ többi régiójának is szembe kell néznie a felerősödött globális társadalmi, gazdasági és katonai válságokkal. Válaszként a nemzetek koalíciójának, az országoknak – a kritikussá váló fenyegetések, veszélyek és kihívások biztonsági hatásaival, a stratégiákkal szoros összefüggésben – fontos alkalmazniuk a titkosszolgálatok hatékony feladat-ellátási rendszerét. Ehhez szükséges felismerni, hogy a magyarországi titkosszolgálati munkát, különösen a válságkezelést európai, globális szintre kell emelni.

Hazánk biztonsága védelmének döntő eleme a kritikus biztonsági hatásokról adatok, információk szerzése, a titkosszolgálati kapcsolatépítés és a befolyásolás fokozása, vagyis a nemzeti érdekek és értékek alapján folytatott titkosszolgálati információszerzés, kapcsolatépítés és befolyásolás.

A kritikusnak ítélt biztonsági hatásokat egyidejűleg indokolt kezelni. A megjelenő hatások alapján rangsorolt feladatok végrehajtását *hatékony titkosszolgálati feladat-ellátási rendszer* biztosítja. Ez a rendszer minden – elsősorban a belső és külső biztonságot érintő – adatot, információt, kapcsolati, befolyásolási és hírigényt megkap a titkosszolgálati szervektől, benne egyrészt a hazai, titkosszolgálati információgyűjtésre törvényben felhatalmazott [polgári és katonai nemzetbiztonsági szolgálatok belső és külső (fedett) műveleti szervei, rendőrség, ügyészség stb.] biztonsági szervektől, továbbá a biztonsági szervekkel alternatívan és kötelezően együttműködő szervezetektől, magán-titkosszolgálatoktól. Másrészt pedig külföldről, a külföldi partnerszolgálatoktól.

A feladat-ellátási rendszer alapesetben – a feldolgozott és ellenőrzött adatok, információk birtokában – megszervezi a kormány eseti, illetve rendszeres tájékoztatását, értesítését, továbbá a biztonsági szervek bevonásával végzi a nemzet biztonságát érintő, kormányzati döntéseket előkészítő összefoglaló és értékelő jelentések, átfogó-értékelő elemzések, helyzetértékelések, prognózisok és intézkedési tervek kidolgozását.

A konkrét műveletekre vonatkozó működése során a rendszer haladéktalanul tájékoztatja, értesíti a polgári és katonai felső vezetést, a hazai és külföldi társ biztonsági szervek vezetőit, ha a nemzet érdekeit érintő releváns titkosszolgálati adat, információ kerül a birtokába. A külföldi titkos akciók terveit kidolgozza, és azok végrehajtását előkészíti. Megküldi továbbá a nemzeti érdekek sérelmére, közvetlen veszélyeztetésére irányuló, valamint az ország biztonságával, biztonságpolitikájával, katonapolitikájával, nemzetközi megítélésével és fontosabb gazdasági céljaival közvetlenül összefüggő adatokat, információkat. A releváns biztonsági információk birtokában az illetékes polgári és katonai vezetés tudtával a biztonsági szervek belföldön és külföldön azonnal végrehajtandó preventív és megakadályozó-megszüntető-felszámoló intézkedéseket tesznek.

A feladat-ellátási rendszer működésének eredménye az a polgári és hivatásos személyi állomány, valamint az önálló technikai eszközrendszer által végzett hatékony munka, amelynek során megvalósul a különböző hazai és külföldi biztonsági szervekkel az állami célú, illetve érdekű titkosszolgálati információgyűjtés, kapcsolatépítés és befolyásolás tevékenysége. Ezáltal válik összehangolttá és stabilá az állami döntés-előkészítés és az operatív munkavégzés, amely alapvetően az állami döntéshozók titkosszolgálati adat- és információellátásán alapul.

A mindenkori kormány döntéseivel nagymértékben befolyásolja a törvényesen alkalmazható titkosszolgálati erők, eszközök és módszerek, eljárások konkrét megválasztását. Indokolt esetben a feladat-ellátás rendszerén, annak struktúráján, erőforrásain, működési szabályain, valamint az irányításon és felügyeleten változtatásokat kezdeményez, illetve hajt végre. Ezáltal tud kiteljesedni a titkosszolgálati munka.

Az állami szervezetrendszerhez való közelségüktől függ a titkosszolgálati szervek működésének hatályos jog szerinti legális, részben legális és illegális megítélése.

A titkosszolgálati cél és a szerveződés szempontjából a titkosszolgálati feladat-ellátási rendszer jogilag deklarált működési terepe a következő lehet (1. számú táblázat).

1. számú táblázat
A titkosszolgálati feladat-ellátás rendszere

Szerveződés	Titkosszolgálati cél			
	Politikai	Védelmi	Bűnmegelőzési	Bűnüldözési
Állami titkosszolgálat	legális	legális	legális	legális
Magán-titkosszolgálat	részben legális és/vagy illegális	részben legális és/vagy illegális	részben legális és/vagy illegális	részben legális és/vagy illegális
Együttműködő-közreműködő külföldi személy, szervezet	részben legális és/vagy illegális	legális	legális	legális

A titkosszolgálatok gazdasági haszna

A társadalmi és gazdasági rendszerváltozás előtti állampárt titkosszolgálatainak pénzben számszerűsíthető népgazdasági hasznuk volt. Erre jó példa, hogy a Belügyminisztérium az állambiztonsági szolgálatai által szerzett adatok és információk „értékesítéséből” származó bevételből több éven át a teljes személyi állománynak, dolgozónként évente kb. egyhavi BM-es átlagjövedelemnek megfelelő teljesítményelismerést tudott kifizetni. A HM (Vezérkari Főnökség) hadászati katonai hírszerzés eredményeinek szövetségi szinten volt jelentőségük. A hírszerzés jóvoltából a hazai polgári életben számos technikai-műszaki megoldás hasznosult (teflon, fogkrémes tubus, mosószergyártás, civil híradástechnika, szórakoztató elektronika, autóbuszgyártás stb.).

A jelenlegi állami titkosszolgálatok nemzetgazdasági haszna nehezen limitálható. Ez egyrészt a magyar nemzetgazdaság piaci alapokra helyezésé-

vel, másrészt a határok (különösen az unió általi) megnyitásával, harmadrészt pedig a proliferáció kiteljesedésével magyarázható. Az állami titkosszolgálatok tevékenységének haszna napjainkban közvetetten is megtalálható, amikor védi, óvja a hazai és részben az uniós gazdaság biztonságát. Az állami titkosszolgálatok által létrehozott, működtetett fedővállalkozásban, fedőintézményekben keletkezett haszon (hozam) a vállalkozás fenntartását-fejlesztését szolgálja, annak megszüntetése esetén – már ami megmaradt – vagyona viszsza száll az alapítóra. A fedőcégek esetleg keletkező veszteségét az alapító a működés alatt folyamatosan pótolja.

A rendszerváltás előtt magán-titkosszolgálatok hazánkban – politikai, gazdasági stb. érdekeltség hiányában – nem léteztek. A társadalmi-gazdasági rendszerváltás után megjelenő magán-titkosszolgálatoknál, amelyek személyi és szervezeti köre a médiából, a nyílt kapcsolatrendszerekből formálisan és informálisan ismert, a műveleti megrendelések és megbízások pénzügyi bevételei (hozamai) – immár kimutathatóan – forintban is milliárdos nagyságrendet tesznek ki.

Ezek közül kiemelkednek: az egyes bankok (tőzsdei ügyletekhez bennfentes információk); a gyógyszergyártók és -forgalmazók (állami egészségügyi tartalék képzése, vakcina forgalmazása, bizonytalanság mesterséges gerjesztése); az önkormányzatok („rendhagyó” privatizációk, államháztartási források torzított allokációja); a közlekedési vállalatok (metróberuházás elodázása, állami nagyvállalatok gazdasági erodálása); a vagyonkezelést végzők (nagy értékű önkormányzati ingatlan megszerzése, tőkefelhalmozási célú eladása, vagyontárgyak „sajátos privatizálása”); az energetikai beruházást végzők (szélerőművek telepítése, az alternatív energiaforrások felhasználásának, gyakorlati alkalmazásának pénzszerzési célú késleltetése, akadályoztatása); a kiemelt beruházást végzők [hazai nukleáris kapacitásaink megújítása, bővítése); a közbeszerzést végzők (IFF – idegen-barát felismerő rendszercsereügylet, vadászrepülőgépek, harci helikopterek vásárlása, szállítórepülő felújítása, hazai és uniós közbeszerzések, központosított közbeszerzések „vélelmezett” haszonszerzési célú jogi lehetőségei („kiskapuk”) és szabálytalanságai]; a távközlési szolgáltatók (új szolgáltatók belépésének szándékolt késleltetése); a kiemelt kereskedelmi hálózatokat üzemeltetők (szerencsejáték, dohánykereskedelem); az építőipari vállalkozások (állami vezetőknek, hatóságoknak kedvező árkalkulációval végzett munka) stb. által adott megrendelésekből (megbízásokból) származó pénzbevétel.

Minimális vagy nem azonos (általános és szakmai) előismeret nélkül is az említett titkosszolgálati vállalkozások eredményei a közéletben tetten érhetők, hasznosságuk mérhető.

A magán-titkosszolgálatok működése

Az állami titkosszolgálatok mellett működő privát felderítésre, önálló operatív-technikai szolgáltatásra, értékelésre-elemzésre, az állam és a hivatalos titkosszolgálatok felé irányuló közvetítésre, rendvédelmi és katonai jellegű feladatokra vállalkoznak az úgynevezett *magán-titkosszolgálatok*, amelyeknek ügyfelei elsősorban a magánszférából, a nagyvállalatoktól, az üzleti világ területéről kerülnek ki. A működésük-fenntartásuk pénzügyi és anyagi forrásai alapvetően magáneredetűek. A magán-titkosszolgálatok fogalmába természetesen nem tartoznak bele az állami titkosszolgálatok által létrehozott fedőintézmények és -vállalkozások.

A magán-titkosszolgálatok felett (jelenleg, szakmailag indokolatlanul) az államhatalom nem gyakorol irányítói és/vagy felügyeleti jogokat. Társadalmi és gazdasági jelenlétüket eltűri.

Napi tevékenységük mostanában a gazdasági és pénzügyi „válságkezelésre” összpontosul, de egyre gyakrabban kormányzati megrendeléseknek is eleget tesznek. Adat- és információgyűjtésük túlnyomórészt nyílt és bizalmas jellegű. A hatályos jog szerint titkosnak minősülő adat- és információszerzésük elenyésző mértékű. Amíg a hírszerzéshez és elhárításhoz alkalmazott *nyílt, technikai és ügynöki információszerzési arányok az állami titkosszolgálatok esetében* a szakma megítélése szerint *70-20-10 százalékot*, addig *a magán-titkosszolgálatoknál* – vélhetően a „korlátlan” anyagi lehetőségeiknek hála, a mögöttes államot, magánérdeket érő presztízsveszteség (amely akár diplomáciai botrányba csaphat át) hiányában – immár becslések szerint *a 20-30-50 százalékot* is elérhetik.

A személyi állományuk összetétele vegyes. A fizikai, pszichológiai és szellemi felkészültségük, kiképzési szintjük, hazai és külföldi terepen szerzett tapasztalataik szélsőségesen eltérők. Nagy valószínűséggel azonban a piaci alapon történő felvételük, foglalkoztatásuk, a magánszféra megrendeléseik folytán – szinte biztosan – felülmúlja az állami titkosszolgálatok személyi állományának képességeit. Utóbbiaknál sokszor arra sincs költségvetési forrás, hogy hiányzó állományukat pótolják, feltöltsék, vagy a szolgálatra méltatlanoktól, alkalmatlanoktól, alulképzettektől megváljanak. A szinte „korlátlan” mértékű pénzforszáik terhére beszerzett kettős felhasználású harditechnika, valamint a részben legális és illegális titkosszolgálati módszerek, eljárások alkalmazásával a magánszolgálatok eredményessége, hatékonysága lényegesen nagyobb. A magánszolgálatok a támadólagos titkosszolgálati fel-

lépéseik során a pszichikai „drillmódszereket” egyedileg és egyre drasztikusabban sikeresen alkalmazzák.

Igen szerzteágazó a szervezeti hálójuk. Ebbe beletartozhatnak a hazai és a nemzetközi nagyvállalatok, a közhatalmi szervek által felügyelt alapítványok, gazdasági társaságok, amelyeket vezető tisztviselők magán-titkosszolgálati céllal menedzselnek (közbeszerzések, privatizációk stb.). Nemzetközi vonatkozásban nem számottevő a külföldi állomáshelyeik (rezidentúrák) telepítése, ilyen irányú törekvéseik nem dinamikusak.

Az egyesületek, szövetségek (például az állami pénzekből részben finanszírozott polgárőrszövetség), az üzleti-pénzügyi tanácsadó, konzultációs szolgáltatást nyújtó cégek, ügyvédi irodák tovább bővíthetik a magán-titkosszolgálatok hálózati rendszerét. Ehhez kapcsolódhatnak a központi költségvetési előirányzatokból sajátos módon, jogilag szabályozottan, akár magán-célúnak is mondhatóan létrejövő felemás félkatonai belügyi szerveződések (például túldimenzionált terrorelhárítás).

A magán-titkosszolgálati szerveződések legtöbbször hatékonyabbak, mint a még mindig túlbonyolított és áttekinthetetlen állami, önkormányzati és uniós pénzekből finanszírozott hivatalos hírszerző és elhárító, valamint az információfeldolgozó apparátusok. A magán-titkosszolgálat intenzív személyi-dologi kapcsolatot tart fenn a fegyveres szervek, illetve a titkos információgyűjtésre törvényben felhatalmazott szervezetek munkatársaival. Önállósodási törekvéseiket az utóbbi években kihirdetett, illetve közzétett jogi normák segíthetik, mivel a jogalkotókra hárul az a feladat, hogy az adatvédelmi szempontból még kifogásolható adattitkóztatási tevékenységüket legalizálják.

A magán-titkosszolgálati egyének és szervezetek vállalkozásai – annak ellenére, hogy behatolnak a korábban állami monopóliumnak tekintett érdekszférába – ígéretes jövő előtt állnak, hiszen

- a gazdasági és pénzügyi válságok ellenére a pénzügyi-gazdasági kormányzat válságkezelési intézkedései – több áttételen keresztül – a magán-titkosszolgálatokat favorizálják a korlátlan mértékű hazai és uniós pénzügyi forrás rendelkezésre bocsátásával;
- egyes speciális, kényes és bizalmas biztonsági feladatokat továbbra is el kell végezni;
- a magán-titkosszolgálatok közvetítésével bármely magán- és állami szereplő (személy, szervezet) eljuthat az állami és a hivatalos titkosszolgálati hatalom csúcsáig;
- az állami hírszerző és elhárító szervezetek hatékonysága többször is megkérdőjeleződött (2001. szeptember 11., iraki válság stb.);

- egyes hírszerzési és elhárítási állami funkciókat (például kiemelt személy- és objektumvédelmet, őrző-védő feladatokat) egyre gyakrabban adnak magánkézbe.

Mindezek alapján várható, hogy mind az állami titkosszolgálatok szakmailag (horizontálisan: műveleti és támogató feladatok által; vertikálisan: stratégiai és taktikai szinten), mind pedig a magánszektor (szabad magántőkével) egyre gyakrabban számítanak egymásra a felderítés, önálló operatív-technikai szolgáltatás, értékelés-elemzés, állam és a hivatalos titkosszolgálatokra irányuló közvetítés, rendvédelmi és katonai jellegű feladatvégzés területein.

A magán-titkosszolgálatok jövőbeni bevonása az állami-titkosszolgálati feladatellátásba azt jelentheti, hogy törvényben meghatározott feladataik kiszervezhetők, ezáltal az állam szűkös erőforrásait és képességeit a számszerűen növekvő és a sokszor egyidejűleg jelentkező biztonsági hatások (fenyegetések, veszélyek és kihívások) hatékony kezelésére fordíthatja.

Érdekesség, hogy *több esetben az állami titkosszolgálatok működése a magán-titkosszolgálatok nélkül problematikusává* válhat. Ennek számos bizonyítékát a bel- és külföldi esetek is igazolják. Például a nemzetközi fegyverkereskedelemből napjainkban már nem lehet kizárni az állami és a magán-titkosszolgálatok ideiglenes, esetleg tartós fűzióját. Nagyszerű példa továbbá az amerikai fegyveres erők sikeres együttműködése Irakban, Afganisztánban a magán- (biztonsági-) titkosszolgálatokkal. De a napjainkban zajló orosz állami törekvések mögött is együttműködésre utaló jelek fedezhetők fel, ahol a (többnyire ex-KGB alapokon szerveződő) magán-titkosszolgálatok segítik *Putyin* elnök különböző (műveleti) irányokban kifejtett érték- (= érdek) közösségépítési és/vagy kapcsolatépítési törekvéseit (például az orosz érdekek „közvetítése” Iránban, Ukrajnában, Kis-Ázsia forrongó országaiban, vagy a Szocsiban zajló téli olimpia „problémáktól mentes” lebonyolítására, de sikeres közvetítésre utalhat a paksi atomerőmű kapcsán megvalósulni látszó orosz „törekvések” megvalósulása is stb.).

A magyarországi társadalmi-gazdasági rendszerváltozás után a jelentősebb *magán-titkosszolgálati* jellegű *munka feltételezhetően az állami titkosszolgálatokéhoz hasonlóan zajlik*. A magán-titkosszolgálatok műveleti irányai közötti (nyílt, rejtett) differenciát az operációs (műveleti) érdekek, a végrehajtás konkrét lehetőségei (objektum védettsége, behatolás mikéntje, módja stb.), és az azt befolyásoló pszichológiai tényezők (meggyőzés ereje; felkínált haszon reménye; verbális képesség; metakommunikációs taktika stb.) határozzák meg (2. számú táblázat).

2. számú táblázat

A megrendelők és megbízók által igénybevevett magán-titkosszolgálati műveletek iránya

Szerveződés	Magán-titkosszolgálatok műveleti irányai		
	Információszerzés	Kapcsolatépítés	Befolyásolás
Bankok	nyílt, rejtett	rejtett	nyílt
Gyógyszergyártók, -forgalmazók	nyílt, rejtett	rejtett	rejtett (külföldi részvétel nem kizárt)
Önkormányzatok (fővárosi, helyi)	nyílt, rejtett	rejtett	rejtett (külföldi részvétel nem kizárt)
Közlekedési vállalatok	nyílt, rejtett	rejtett	rejtett
Vagyonkezelést végzők	rejtett	rejtett	rejtett (külföldi részvétel nem kizárt)
Energetikai beruházást végzők	rejtett	rejtett	rejtett (külföldi részvétel nem kizárt)
Kiemelt beruházást végzők	rejtett	rejtett	rejtett (külföldi részvétellel)
Közbeszerzést végzők	rejtett	rejtett	rejtett
Távközlési szolgáltatók	rejtett	rejtett	rejtett (külföldi részvétellel)
Kereskedelmi hálózatokat üzemeltetők	rejtett	rejtett	rejtett
Építőipari vállalkozások	rejtett	rejtett	rejtett

Az alternatív titkosszolgálati együttműködés

Hazánkban – mint a fejlett országok társadalmi, gazdasági és katonai szektoraiiban is – az állam, az önkormányzatok, a magánvállalkozások, valamint a katonai komplexum (Honvédelmi Minisztérium, Magyar Honvédség, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, katonai alapú terrorelhárítás-védelem stb.) között jelenleg elég alacsony intenzitású az együttműködés. Számos állam, így hazánk is, azon érdekét felismerve, hogy az állami bevételek zöme épp a magánszektorból származik, a legjelentősebb magánvállalkozásokat adatokkal, információkkal, kapcsolatokkal is segíti működésükben, pályázatok megnyerésében, adókedvezmények megadásában.

Az állami titkosszolgálatok a magán-titkosszolgálatokkal mind gyakrabban alternatív együttműködés keretében dolgoznak, elsősorban a kölcsönös anyagi érdekek miatt és az állami „koordináció és kontroll” fenntartása érdekében. Erre leginkább a nemzetközi (EU, NATO, egyéb szövetségi stb.) kötelezettségek teljesítése miatt van szükség. Kiemelten fontos továbbá a szakmaiság fenntartása, a minőségbiztosítás és a nemzetbiztonsági rendszer-szemlélet.

A magán-titkosszolgálatok egyik feladata a magánjellegű információk, adatok kezelése. Épp emiatt lesz közérdek az, hogy megbízható személyek végezzék az ehhez kapcsolódó feladatokat, azok ne kerüljenek illetéktelen kezekbe, esetleg bünszervezetekhez.

A nemzeti biztonság és a nemzeti fejlődés gravitációs központja a magán-szektorban és annak intellektuális tőkájében rejlik. Ennek karakteresen tükröződnie kell az ágazati nemzetbiztonsági, rendvédelmi és katonai stratégiában és a megvalósuló tevékenységekben.

A magán-titkosszolgálatok az alternatív együttműködés keretében csatlakozhatnak más kormányzati tárcáknak a bizalmas és titkos – a titkosszolgálati munka általános jellegét automatikusan magában hordozó, illetve azt igénylő – pénzügyi, külpolitikai, külgazdasági, iparfejlesztési és kutatási területein működő szerveihez. Ezen együttműködésbe Magyarországon – valamennyi állami titkosszolgálat mellett – az esetek többségében szükségszerűen bevonhatók az ügyben érintett minisztériumok, államigazgatási-kormányzati szervek, országos hatáskörű szervek, továbbá a Legfőbb Ügyészség, az Állami Számvevőszék, Nemzeti Adó- és Vámhivatal, az Országos Bírói Tanács tagjai.

Míg jelenleg az állami titkosszolgálatok az állami, önkormányzati és magán-szektorban, valamint a katonai komplexumban legálisan, addig a magán-titkosszolgálatok a magánszektorban részben legálisan, míg az állami, önkormányzati szektorban és a katonai komplexumban csak illegálisan működhetnek.

A magyar titkosszolgálatok szerveződésének rendszere és működésük kiemelt jellemzői napjainkban *3. számú táblázatban* látható módon alakulnak.

A gazdasági és pénzügyi stabilitás szavatolása érdekében végzett állami titkosszolgálati feladatok

Az országok többségét megrendítő gazdasági és pénzügyi válságok következményeinek tompítására az adott államok különféle válságkezelési csomagokat, saját titkosszolgálateiknak pedig aktuális műveleti feladatokat határoznak meg.

A hazai gazdasági, pénzügyi válságkezelésben szerepet kapnak a hazai és szükség szerint a külföldi titkosszolgálatok.

A hatályos törvényekből levezethető gazdasági-pénzügyi hírszerzési és elhárítási feladatok:

- a világgazdaság és az Európai Unió válságfolyamatainak és a környező államok által kidolgozott intézkedéssornak a figyelemmel kísérése, illetve az azokat befolyásoló illegális, törvénytelen törekvések felderítése;

3. számú táblázat

A magyar titkosszolgálatok működésének kiemelkedő jellemzői

Működésük kiemelt jellemzői	Szerveződésük		
	Állami titkosszolgálatok	Magán- titkosszolgálatok	Együtműködő-közreműködő külföldi személy, szervezet
Fegyveres jelleg	nyílt	általában nyílt (kivéve a büntetői szerveződés)	általában nyílt
Erő, eszköz és módszer alkalmazása	nyílt és titkos	részben legális	legális
Szervezeti keret	nyílt és titkos	részben legális	legális

- felderíteni és elhárítani hazánk pénzügyi, gazdasági stabilitását és biztonságát, aláaknázó szándékokat;
- az adóelkerülési céllal külföldre menekített vállalkozói vagyonok és jövedelmek (offshore, pénzmosás) felderítésében való közreműködés;
- a nemzetközi és hazai forrásokból eszközölt támogatások befolyásolása jogellenes törekvéseinek (pályáztatás, bírálat, megvalósítás) figyelemmel kísérése;
- a pénzhamisítás (forint, euró, svájci frank), az illegális jövedelmek legalizálásának, terrorizmus pénzélete hazai és külföldi rendszerének felderítése és elhárítása;
- a szervezett deviza-, valutaspekulánsok, egyéb nemzetközi és hazai pénzügyi spekulációs törekvések felderítése és elhárítása;
- információszerezés és elhárítás a hazai földbérlettel kapcsolatos (ügynevezett zsebszerződések), valamint a még folyó hazai magánosítást, kisajátításokat, nagyobb állami megrendeléseket, vagyonkezelést, közbeszerzést befolyásoló jogellenes törekvések tekintetében;
- a hazánk pénzügyi, gazdasági biztonsága iránti külföldi titkosszolgálati „fokozott érdeklődés” felderítése;
- az önálló magyar hadiipar szakmai, illetve gazdasági és pénzügyi megalapozásához, a termelés beindításához K+F+I információk szerzése, illetve az akadályozó törekvések felderítése;
- az álegyházak, bizniszgyházak pénz- és vagyonszerzési törekvéseinek (akcióinak) felderítése és megakadályozása;
- a magyar katonai komplexum (Honvédelmi Minisztérium, Magyar Honvédség, Nemzeti Közszerződési Egyetem katonai alapú terrorelhárítás-védelem, magyar hadiipari cégek stb.) állami, kormányzati igényét felismerve,

- annak megteremtéséhez szükséges információk megszerzése, illetve az azt befolyásoló törekvések felderítése és elhárítása;
- polgári konverzióra alkalmas katonai technikákról és technológiákról információszerezés;
 - a hazánkkal szembeni brüsszeli elvárásokat zavaró törekvések, befolyásolások, a hazánk érdekei ellen ható lobbitevékenységek felderítése és elhárítása;
 - a válságot kísérő média- és nemzetközi reagálások figyelemmel kísérése, az azokat, illetve az információk hasznosítása kapcsán tett állami intézkedéseket zavaró tényezők feltérképezése és elhárítása;
 - a hazai gazdaságélénkítő (esetleg bankmentő) csomag törvényességének szavatolását befolyásoló, zavaró összetevők feltárása és elhárítása;
 - eredményes gazdasági és pénzügyi műveleti információszerezés, megvalósítás érdekében a szolgálatok kiemelten kezeljék az ügynöki hírszerzést és elhárítást;
 - a magán-, valamint az állami és önkormányzati szektorban az állami szerepvállalás növelését jogszerűtlen módon befolyásoló tényezők felderítése és elhárítása;
 - a hazai gazdaságélénkítést, a fiskális és szociális szigorításokat gátló körülmények elhárítása.

A dinamikusan fejlődő, terjeszkedő magán-titkosszolgálatokkal kapcsolatban jelentkező állami feladatok:

- a magán-titkosszolgálatok makrogazdasági piacszervező tevékenységének, érdekeinek feltárása;
- az állami titkosszolgálatok vetélytársaként megjelenő magánvállalkozások piaci tevékenységének korlátozására irányuló erőfeszítések, piacszerző törekvések környezetének, hátrányos befolyásolásának figyelemmel kísérése;
- a multinacionális gazdasági társaságok vagyónvédelmi magánvállalkozásainak figyelése.

A globális és/vagy regionális válság hatására a hazai gazdaságot és pénzügyi intézményrendszert ért támadások kapcsán – mint a világon bárhol – „kerültek előtérbe” a hazai titkosszolgálatok. Titkosszolgálataink – mivel nemzetközi válságról van szó – „válságkezelési” feladatuk ellátásában azonban kevésnek bizonyulhatnak, ezért más államok, nemzetközi szervezetek hasonló szerveivel – nyilvánvaló érdekelletéiket félretéve – kell együttműködniük. Ezen együttműködések következménye, hogy a válság utáni állapotok körvonalazódnak, az állam folytatólagos szerepvállalása stabilizálódik.

A magán-titkosszolgálatok feladatai, felderítő és feldolgozó munkamódszerei

A hazai magán-titkosszolgálatok és a társadalmi, gazdasági és katonai szektorok közötti kapcsolatban csak feladatvállalásról/-átvállalásról lehet beszélni, persze csak addig, amíg a „függetlenségébe” az állam nem szól bele. Jelenleg hazánkban magán-titkosszolgálat jogilag szabályozott módon nem működik. Épp ezért nekik feladatot az állam nyíltan nem adhat, azzal ugyanis elismerné őket. Tevékenységének haszna (hozama) mégis számottevő, hiszen – hazai viszonylatban is – szolgáltatásai által az államról vesz le bizonyos „szakmai” terhet. Épp ezért a tevékenységét sokan félreértelmezhetik, hiszen szakmai munkája minden esetben – rövid és hosszú távon – magánérdeket szolgál.

A magánbefektető által magánérdeket kiszolgáló magán-titkosszolgálat szinte minden esetben – piaci alapon működve – nyereséges, azonban a vállalkozásból biztosan nem jön ki vesztesen, mivel a tevékenységéhez szinte korlátlan anyagi és egyéb áldozatot megad, felhasznál. Így a működése teljesen zártá válhat a külső környezet előtt, minden hatósági behatolásnak ellenállhat.

A magán- és az állami titkosszolgálati műveleti módszerek, az adatok, információk megszerzése, kapcsolatépítés, befolyásolás gyakorlása, illetve a hírszerzés és elhárítás közötti választóvonal sokszor sajátos érdekek szerint értelmezhető, alakítható.

A magán-titkosszolgálatok állandó hírigényei az állami szolgálatokhoz hasonlóan sokszor a hosszú távú vállalkozói elképzeléseik megtételéhez, míg a változó hírigények inkább a rövid távú döntésekhez szükségesek. Hírigényeik többségét a „*fehér*”, nyílt *információk* teszik ki, amelyek szinte bárhol nyíltan hozzáférhetők. A magánszolgálatok leggyakoribb alkalmazott módszere – az államihoz hasonlóan – a nyílt, nagy jelentőséggel, hírszerző értékkel bíró adatok, információk megszerzése. Mindez persze fordítva is igaz: a megszerzett információk reális értékeléséhez, elemzéséhez kompetens előzetes ismeretek is szükségesek, méghozzá annál inkább, minél magasabb minősítésű a megszerzett adat, információ.

A magán-titkosszolgálatok adatai, információi következő nagy hányadát alkotják az úgynevezett „*szürke*” *információk*, ezekhez korlátozottabban, nagyobb figyelemmel, igényesebb munkával tud hozzájutni (például leplezett célú adatgyűjtés, konkurens cégnél munkatársként való elhelyezkedés, semleges piackutató cég adatai általi összefüggések megismerése, összehasonlítása, elemzése).

A magán-titkosszolgálatok legnehezebben az úgynevezett „fekete” információkat tudják megszerezni. Ezekhez hozzájutni csak tiltott módon (lopás, korrupció, lehallgatás, információs adatbázisokba való betörés stb.) van lehetőség.

A magán-titkosszolgálatok által folytatott felderítés legintenzívebben a versenyszférában terjedt el. Ezt felismerve a legtöbb vállalat igyekszik valamilyen magasabb szinten (például biztonságtechnika, beléptető rendszer) védekezni ellene, pedig sokszor elengedő lenne a saját dolgozóinak a figyelmét felhívnia az indokolatlan fecsegés, e-mailezés elkerülésére, vagy hatásosabb lehet az ellenőrzési rendszer erősítése, szigorúbb munkahelyi előírások életbe léptetése és betartatása.

A gyors társadalmi, gazdasági és katonai fejlődés során a felderítés – megjelenesi formáját tekintve – számos módja alakult ki. A magánüzleti céllal végzett ügynöki tevékenységet előre meghatározott, konkrét magán- illetve csoportterdeből végeznek. A leggyakoribb formája az úgynevezett beépüléses módszer, amikor is szakemberként a konkurens cégnél helyezkedik el a felderítő. Gyakori a baráti, volt kollegiális kapcsolatokat kihasználó tudatos információszerzés, amelyet elsősorban anyagi tényezők motiválnak. Kulcsfontosságúnak napjainkban a számítástechnikai és informatikai úton megvalósított adat- és információszerzés számít. Ez történhet aktív (program, adattartalom megváltoztatása, meghamisítása) és passzív (telefon-, számítástechnikai adatvonal-, távvezeték-lehallgatás, hálózatba történő belépés, figyelés, működtetése megakadályozás stb.) fenyegetési módszerekkel.

Társadalmi-gazdasági rendszerváltozásunk, NATO- és EU-tagságunk által hazánkban is elsőrendű fontosságúvá vált – a katonai érdekek mellett – az állami és a magán gazdasági érdekek védelme. A piacokért folytatott harc idézte elő a gazdasági, majd kiegészülve a pénzügyi-gazdasági érdekek és értékek előtérbe kerülését. Egy új piac felépítése, megszerzése, majd a részesedés növelése érdekében – az állami mellett – a magánszektor is bármilyen eszközt kész igénybe venni gazdasági érdekei érvényesítéséhez. E tevékenységhez azonban rengeteg adatra, információra van szükség, ezeket részben nyíltan, részben burkoltan lehet csak beszerezni. A magánfelderítés célja a magánszférában a gazdaság, a tudomány, a kereskedelem, a versenyszféra, az üzleti élet területén jelentkező versenypozíció fenntartása, a konkurenshez képest meglévő lemaradás elkerülése, sőt piaci előny megszerzése és megtartása. Ez különösen a piaci stratégiai döntések meghozatalakor fontos a felhasználójának. Igazán lényeges, értékes adat, információ erőszakos ráhatás (kényszer) által is megszerezhető. Ez a kevésbé fejlett országokban működik többé-kevésbé hatékonyan, gyakran zsarolás, gyilkosság, rablás, pszichikai kényszer alkalmazásával.

Összegzés

A magyar titkosszolgálatoknak a társadalmi, gazdasági és katonai – különösen a pénzügyi és gazdasági – válságok létrejötte előtt és hatása alatt kiemelt jelentőséggel bíró, jogilag deklarált *válság-előrejelző és válságkezelő szerep-pel kell bírniuk*, amelyre adottságaik és képességeik (bár egyre fogynak, de még) megvannak. Mindennek a hazai titkosszolgálatok – finanszírozási, valamint vezetési, szervezési és irányítási gondjaik miatt – most csak „részben” tudnak eleget tenni. Épp ezen okok miatt szükséges az állami titkosszolgálatok társadalmi szerepvállalását növelni, míg a magán-titkosszolgálatok helyzetét – az egyre nagyobb társadalmi és gazdasági igény, nemzetközi és belpolitikai elvárás miatt – közjogilag is mielőbb rendezni.

IRODALOM

Lénárt Ferenc: Nemzetbiztonsági szolgálatok ma. *Belügyi Szemle*, 1996/12.

Lénárt Ferenc: Nemzetbiztonsági szolgálataink a 2000. év küszöbén. *Új Honvédségi Szemle*, 1997/12.

Lénárt Ferenc: Hírszerző közösséggel a XXI. századba. *Új Honvédségi Szemle*, 1998/11.

Lénárt Ferenc: Magyarország hírszerzési rendszerének kialakítása. *Belügyi Szemle*, 1999/4–5.

Lénárt Ferenc: Biztonság, nemzetbiztonság. *Új Honvédségi Szemle*, 2001/1.

Lénárt Ferenc: Hazánk felkészülése a XXI. századi biztonsági kihívások kezelésére. *Új Honvédségi Szemle*, 2004/5.

Lénárt Ferenc: Új típusú nemzetbiztonsági információgyűjtés. *Új Honvédségi Szemle*, 2004/8.

Lénárt Ferenc: Nemzeti Biztonsági Stratégiánk megvalósításának eszközei. *Új Honvédségi Szemle*, 2004/10.

Lénárt Ferenc: Az átalakuló nagyhatalmi hírszerzés. *Új Honvédségi Szemle*, 2007/4.

Lénárt Ferenc: Változó világ – fejlődő hírszerzés és elhárítás. *Hadtudomány*, 2007/9.

Lénárt Ferenc: A magán-titkosszolgálati tevékenység és a biztonság. *Új Honvédségi Szemle*, 2007/11.

Lénárt Ferenc: A magán-titkosszolgálatok hazai megjelenése és működése. *Hadtudomány*, 2008.

http://www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2008_e_5.pdf

Lénárt Ferenc: A titkosszolgálatok és a válságkezelés – a titkosszolgálati tevékenység újraértelmezése. *Hadtudomány*, 2010.

www.mhtt.eu/hadtudomany/2010/2010_elektronikus/2010_e_6.pdf